

Socialförsäkringsutskottets betänkande

1978/79:1

med anledning av motioner om sjukreskostnader

Motionerna

I motionen 1977/78:260 av Eva Winther (fp) hemställs att riksdagen hos regeringen begär sådan ändring i sjukresförordningen att ersättning för resekostnad kan utbetalas i förskott.

Motionen syftar till förskottsersättning för resekostnader i de fall en försäkrad remitteras för vård utom det egna landstingsområdet.

I motionen 1977/78:1059 av Torsten Gustafsson (c) och Per-Axel Nilsson (s) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till sådan ändring av 6 § sjukresförordningen att rescersättning för flyg kan utbetalas till de försäkrade vid resa från och till Gotland.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen 1977/78:260 från riksförsäkringsverket och Försäkringskassförbundet. Försäkringskassförbundet har i sin tur inhämtat yttrande från de allmänna försäkringskassorna i Stockholm, Östergötlands, Jönköpings, Blekinge, Kristianstads, Bohusläns, Älvsborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Gävleborgs, Västerbottens och Norrbottens län samt från Malmö och Göteborgs allmänna försäkringskassor.

Gällande bestämmelser m. m.

Försäkrad som fått läkarvård, tandvård, sjukvårdande behandling, konvalescent- eller sjukhusvård, vilken grundar rätt till ersättning från sjukförsäkringen, kan enligt bestämmelser i 2 kap. 5 och 6 §§ lagen om allmän försäkring (AFL) få ersättning för kostnader för resor i samband med vården. Enligt lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m. kan ersättning också utgå för kostnader för resor i samband med sådan rådgivning som avses i sistnämnda lag. Närmare bestämmelser om resekostnadsersättning finns i sjukresförordningen (1975:964). Varken förordningen eller AFL innehåller någon bestämmelse om rätt till förskott på ersättning.

Ersättning skall enligt 6 § sjukresförordningen i princip utgå för den faktiska resekostnaden. Denna får dock ej beräknas till högre belopp än vad det skulle ha kostat att använda den väg och det färd sätt som med skäligen hänsyn till den försäkrades tillstånd, resans längd och övriga omständigheter varit ägnade att medföra den lägsta sammanlagda kostnaden.

Riksförsäkringsverket har meddelat närmare föreskrifter för verkställig-

heten av sjukreseförordningen. I dessa framhålls att vid bedömandet av vad som skall anses vara sådan väg och sådant färdstätt, som avses i 6 § sjukreseförordningen, skall huvudvikten läggas på frågan om det kan antas att den försäkrades hälsotillstånd skulle ha försämrats, ifall han färdats en annan väg eller begagnat ett billigare färdstätt. Hänsyn skall således tas inte endast till försämring av den sjukdom, för vilken vården söktes, utan också till annan försämring av hälsotillståndet. Vidare skall sådana omständigheter som ålder och smittorisk beaktas. Om ett billigare färdmedel i och för sig kunnat användas men detta hade medfört, att den försäkrade varit tvungen att uppskjuta resan eller att han fått resan avsevärt förlängd, kan ersättning utges för begagnande av ett dyrare färdmedel under förutsättning att risk annars skulle ha förelegat för försämring av hans hälsotillstånd.

Föreskrifterna berör också frågan om ersättning för resa med bil eller taxi. Sådan ersättning anses befogad om de allmänna kommunikationerna inte utgör ett realistiskt alternativ till resa med bil eller taxi på grund av att de tar en oskäligt lång tid.

Remissyttrandena över motionen 1977/78:260

Riksförsäkringsverket anför i sitt yttrande att verket inte har något att erinra mot en ändring i sjukreseförordningen, som gör det möjligt för försäkringskassorna att förskottera ersättning för kostnad för resa i samband med vård efter remiss utanför det egna landstingsområdet. Verket erinrar om att försäkringskassorna i annat sammanhang redan har en möjlighet att lämna förskott på ersättning för resekostnad, nämligen till kursdeltagare som beviljats utbildningsbidrag enligt arbetsmarknadskungörelsen, när utbildningen sker utom hemorten. Förskottet lämnas då i form av biljettrekvisition.

Försäkringskassoförbundet framhåller i sitt yttrande att även om de beskrivna problemen gäller en mycket begränsad grupp förbundet inte har något att erinra mot en sådan ändring i sjukreseförordningen att det blir möjligt för försäkringskassan att i någon form förskottera resekostnaden. Motionsförslaget tillstyrks därför under förutsättning att reglerna utformas så att förskottering inte skall komma i fråga vid andra än längre och dyrare resor. Förbundet nämner här en beloppsgräns för resekostnaden om 100 kr. Förskottet bör enligt förbundet inte heller ges i form av kontanter utan man bör då det gäller resor med allmänna kommunikationsmedel antingen kunna använda sig av samma system med biljettrekvisition som gäller vid arbetsmarknadsutbildning eller utfärda en ansvarsförbindelse för försäkringsandelen av kostnaden. I de fall taxi är nödvändigt som färdstätt anser förbundet att överlåtelsekvitto bör kunna användas som betalningsmedel.

De flesta allmänna försäkringskassorna delar förbundets uppfattning. En försäkringskassa anser att frågan om förskott på socialförsäkringsförmåner bör utredas i sin helhet medan flera andra anser att förskott endast bör utgå i

de fall vård skall ges utom det egna sjukvårdsområdet. Några försäkringskassor anser att de i motionen påtalade problemen bör kunna lösas inom ramen för nuvarande ordning och pekar i detta sammanhang på möjligheterna att överlåta betalningen för taxifärder på försäkringskassa och att träffa avtal med statens järnvägar om rekvisitioner av färdbiljetter. En försäkringskassa föreslår att vid remiss till vårdgivare utom eget sjukvårdsområde den remitterande sjukvårdshuvudmannen skall förskottera resekostnaden genom biljettrekvisition och därefter debitera försäkringskassan beloppet.

Utskottet

I sjukförsäkringens förmåner ingår rätt till ersättning för resekostnader. Sådan ersättning förutsätter enligt 2 kap. 5 § AFL att den försäkrade fått ersättningsberättigad vård. Varken AFL eller sjukreseförordningen, vilken närmare reglerar förutsättningarna för ersättning för resekostnad, innehåller någon bestämmelse om rätt till förskott.

I motionen 260 framhåller motionären att en patient som remitteras för vård till sjukvårdshuvudman utom det egna landstingsområdet kan få svårigheter att betala resekostnaderna. I en sådan situation anser motionären att försäkringskassan bör ha möjlighet att förskottera kostnaden och hon hemställer därför att riksdagen hos regeringen skall begära en författningsändring av sådan innebörd.

Såväl riks-försäkringsverket som Försäkringskassaförbundet har i sina remissyttranden ställt sig positiva till att en möjlighet att erhålla förskott på resekostnader införs. Av förbundets remissvar framgår emellertid att från de olika försäkringskassor som hörts i ärendet skilda förslag framförts om vilka förutsättningar som bör gälla för utbetalning av förskott. Detta visar enligt utskottets uppfattning att frågan behöver övervägas närmare.

Utskottet har erfarit att den socialpolitiska samordningsutredningen, som har till uppgift att se över det socialpolitiska bidragssystemet från samordningssynpunkt, avser att ta upp frågan om förskott på resekostnader till behandling. Utskottet som förutsätter att utredningen prövar frågan snarast möjligt förordar därför att motionen överlämnas till utredningen.

I sjukreseförordningen finns vissa bestämmelser intagna som begränsar rätten till ersättning för resekostnad i samband med vård. Ersättning utgår sålunda inte med högre belopp än vad det skulle ha kostat att använda den väg och det färd sätt som med skälig hänsyn till den försäkrades tillstånd, resans längd och övriga omständigheter medför den lägsta sammanlagda kostnaden. Enligt de anvisningar riks-försäkringsverket utfärdat för tillämpningen av bestämmelserna skall man lägga huvudvikten vid frågan hur den försäkrades hälsotillstånd påverkas vid bedömningen av lämplig väg och lämpligt färd sätt. I valet mellan allmänna färdmedel å ena sidan och bil eller taxi å den andra, ger anvisningarna emellertid utrymme för att låta andra

omständigheter bli avgörande i ersättningsfrågan, t. ex. att resan med allmänna färdmedel tar oskäligt lång tid. Man kan då få ersättning för de högre kostnaderna för bil eller taxi.

Motionärerna i motionen 1059 pekar på de betydande skillnader i restid – ofta upp till 26 timmar – som föreligger mellan färd med båt och färd med flyg, när försäkrade från Gotland måste söka vård på fastlandet, främst i Stockholm. Motionärerna anser att man i dessa fall, på samma sätt som i valet mellan att ersätta kostnaden för allmänna kommunikationsmedel eller för bil/taxi, bör tillmäta tidsvinsten betydelse. De vill därför att riksdagen skall begära förslag från regeringen om sådan ändring i sjukreseförordningen, att kostnader för flyg ersätts vid resa till och från Gotland.

Som framgår av det anförda ger gällande bestämmelser i sjukreseförordningen utrymme för hänsynstagande inte bara till den försäkrades hälsotillstånd utan även till andra omständigheter när det gäller att bedöma vilken väg och vilket färdssätt som skall grunda rätt till ersättning. Den fråga motionärerna tagit upp gäller därför främst hur generöst gällande bestämmelser skall tillämpas. Problemet är därför inte begränsat enbart till försäkrade på Gotland utan avser även sådana försäkrade i övriga delar av landet, som hänvisas till vård vid sjukhus långt från hemorten.

Enligt utskottets uppfattning finns anledning att ägna frågan ytterligare uppmärksamhet. Detta kan ske genom att motionen överlämnas till den socialpolitiska samordningsutredningen.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av motionerna 1977/78:260 och 1977/78:1059 hos regeringen begär att motionerna överlämnas till socialpolitiska samordningsutredningen.

Stockholm den 17 oktober 1978

På socialförsäkringsutskottets vägnar
SVEN ASPLING

Närvarande: Sven Aspling (s), Per-Eric Ringaby (m), Arne Magnusson (c), Helge Karlsson (s), Britta Bergström (fp), Maj Pehrsson (c), Eric Marcusson (s), Börje Nilsson (s), Gösta Andersson (c), Ralf Lindström (s), Elis Andersson* (c), Christer Nilsson (s), Lars-Åke Larsson* (s), Yvonne Hedvall (m) och Sven Johansson (c).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.